

PS2010WMC13 Bijlage

1. Aanleiding

De gemeente Houten heeft onlangs besloten om de Berg en Boschschool een lening voor € 950.000 te verstrekken. Hiermee wordt voorkomen dat de school failliet gaat en circa tweehonderd leerlingen in Houten op straat komen te staan. Deze lening betaalt de school terug doordat ze een huurcontract heeft voor tien jaar met een medisch kinderdagverblijf. De restant schuld na tien jaar is € 369.000. De gemeente Houten heeft bij de provincie Utrecht de vraag neergelegd om garant te staan voor dit restant deel van de lening die de gemeente verstrekt heeft aan de Berg en Boschschool. De provincie en het Ministerie van Onderwijs hebben aan het schoolbestuur aangegeven dat zij willen participeren in een gezamenlijke oplossing met de gemeente Houten. Het Ministerie van Onderwijs heeft toegezegd de risico's in de bedrijfsvoering voor haar rekening te nemen. GS heeft zich bereid verklaard om aan dit verzoek te voldoen vanwege de maatschappelijke betrokkenheid van de Provincie Utrecht bij dit acute probleem. Grondslag wordt gevormd door de provinciale taak voor de jeugdzorg.

2. Achtergrond

De Berg en Boschschool is een regionale speciale cluster-4 school die zich richt op het geven van onderwijs aan kinderen met een stoornis in het autistisch spectrum. Op grond van het verzoek (8 maart 2006) van het Regionaal Expertise Centrum namens de Berg en Boschschool heeft de gemeenteraad op 4 juli 2006 besloten, een verklaring van geen bezwaar af te geven voor het vestigen van een nevenvestiging van de school in Houten. Deze verklaring vloeit voort uit de onderwijswetgeving op grond waarvan de onderwijshuisvestingstaak van de gemeente is gebaseerd.

Voor de bouw en inrichting van de school en verwerving van de grond heeft de Raad van de gemeente Houten op 4 juli 2006 een krediet beschikbaar gesteld van € 4,8 miljoen. Met de beschikking van 18 oktober 2006 heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen uiteindelijk formeel toestemming gegeven om een nevenvestiging van de Berg en Boschschool in Houten tot stand te brengen.

Volgend op het raadsbesluit en de goedkeuring van de minister heeft het schoolbestuur gesprekken gevoerd met de Stichting Trajectum en De Baanbreker, school voor praktijkonderwijs. De Stichting Trajectum is een instelling voor jeugdhulpverlening die onder meer een dagbehandeling aanbiedt binnen de doelgroep van de Berg en Boschschool. De school heeft dan ook aansluiting gevonden bij een medisch kinderdagverblijf met aandacht voor autistische peuters. Tenslotte heeft het schoolbestuur bewerkstelligd dat er ook voor de kwetsbare groep leerlingen die is toegewezen op praktijkonderwijs, binnen het gebouw onderwijs gegeven kan worden. In de vergadering van 3 april 2007 heeft de raad ingestemd met de huisvesting van zowel het praktijkonderwijs als het medisch kinderdagverblijf. Voor de huisvesting van het praktijkonderwijs en de daarmee gepaard gaande vergroting van het schoolgebouw heeft de raad aanvullend een bedrag van € 1.593.983,- beschikbaar gesteld.

Hierdoor is voor een kwetsbare groep kinderen een unieke vorm van breed en passend onderwijs tot stand gekomen die voor kinderen uit Houten en omgeving leidt tot thuisnabij onderwijs. De school in Houten biedt ruimte aan ca. 220 leerlingen verdeeld over het speciaal- en voortgezet speciaal onderwijs. Het aantal op deze school ingeschreven Houtense leerlingen bedraagt ca. 30. Voorts zitten er nog ca. 30 kinderen op de vestiging in Bilthoven die vanwege hun VMBO-studierichting niet op de Houtense vestiging terecht kunnen.

Bekostiging

Op grond van de Wet op de expertisecentra (WEC) geeft het schoolbestuur van een niet door de gemeente in stand gehouden school opdracht een onderwijsgebouw te realiseren met daartoe door de gemeente beschikbaar te stellen gelden. Het schoolgebouw is gerealiseerd binnen het beschikbaar gestelde budget.

Voor zowel het (voortgezet) speciaal onderwijs als het praktijkonderwijs ontvangt de gemeente de reguliere onderwijshuisvestingsvergoeding via de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Voor de voorziening voor het Medisch Kinderdagverblijf (MKD) is dat niet het geval.

De MKD ruimten zijn volledig geïntegreerd in het schoolgebouw en niet als af te zonderen bouwdeel aan te merken.

Het schoolbestuur heeft opdracht gegeven aan een bouwbedrijf om de betreffende school inclusief aanvullende voorzieningen te realiseren. De school is inmiddels opgeleverd en de afrondende werkzaamheden waren gestart.

Uitgangspunt bij de bouw is dat de school de financiering van het onderdeel MKD ad € 950.000,-- zelf zou financieren (raadsbesluit 3 april 2007), een en ander op basis van een meerjarige huurovereenkomst met een MKD. Het schoolbestuur heeft een 10-jarige huurovereenkomst met verlengingsoptie gesloten ten bedrage van € 81.000,-- per jaar (exclusief servicekosten).

Op basis hiervan zijn met een bancaire instelling vergaande besprekingen gevoerd om de stichtingskosten van het MKD-onderdeel te financieren. Het schoolbestuur heeft aangegeven dat als gevolg van de kredietcrisis de bank steeds verdergaande eisen stelde aan de terugbetaling van de lening. Het gaat dan o.a. om:

- 100% hypotheek op het gehele gebouw (dus niet alleen het deel MKD, maar ook het economisch eigendom van de gemeente)
- 100% huurgarantie door overheid

Uiteindelijk heeft de betreffende bank op het allerlaatste moment besloten geen financieringsaanbod te doen.

Door het uitblijven van een financieringsaanbod heeft het schoolbestuur tijdelijk andere middelen ingezet om het bouwbedrijf te betalen. Dit zijn middelen uit de lumpsum financiering van het Rijk, waarvan het Rijk expliciet in richtlijnen heeft aangegeven dat deze middelen niet voor huisvestingsvoorzieningen mogen worden ingezet.

Inmiddels was het voor het schoolbestuur onmogelijk gebleken om aan de resterende verplichtingen te voldoen. Het uitblijven van de externe financiering en de inzet van andere onderwijsmiddelen bracht de reguliere bedrijfsvoering en het primaire onderwijsproces van de school ernstig in gevaar.

Duidelijk is dat de voormalige directie en het bestuur niet, dan wel onvoldoende adequaat hebben gehandeld om deze situatie tijdig te voorkomen. De huidige directie en het bestuur hebben ingegrepen en hebben duidelijkheid gebracht in de situatie van de exploitatie school en de realisatie van de nieuwbouw.

Het niet meer kunnen voldoen aan de betaling van de facturen (inmiddels ca. € 460.000,--) is voor het bouwbedrijf aanleiding om een faillissementsaanvraag voor te bereiden. Als gevolg hiervan heeft het schoolbestuur, na contacten met Ministerie van OCW en provincie (jeugdzorg/MKD), een verzoek om tijdelijke financiering door de gemeente Houten gedaan.

3. Huidige situatie en vraag aan de provincie Utrecht

Op dit moment is sprake van een vrijwel geheel gerealiseerde school op basis van een op grond van de wet verstrekte gemeentelijke financiering van € 4.8 miljoen plus € 1.6 miljoen. Vanwege het ontbreken van externe financiering ad € 950.000 dreigde een faillissement waarin het in afbouw zijnde schoolgebouw een belangrijke waarde vertegenwoordigt.

De gemeente Houten heeft inmiddels een lening verstrekt van € 950.000 aan de Berg en Boshschool. Hierdoor wordt in de acute financieringsproblematiek voorzien en kan de school in de zomer van 2010 in gebruik genomen worden.

Het Ministerie van OCW heeft aangegeven de school onder geen beding te laten “omvallen”, en zich garant te stellen voor het personeel van de school. Er wordt echter geen financiële ondersteuning geboden voor huisvesting, want dat is in hun ogen een taak die is gedecentraliseerd naar de gemeentelijke overheid.

De school beschikt over een 10-jarig huurcontract waarvan de opbrengst ruim voldoende is om de reguliere lasten van de financiering te kunnen dragen.

Na afloop van het huurcontract resteert een schuld van €369.000. Na tien jaar is de kans groot dat ofwel het Medisch Kinderdagverblijf de huur verlengt ofwel de Berg en Bosch school zich uitbreidt en als gevolg daarvan de beschikking krijgt over extra financiële middelen. In beide gevallen zou de school zelf het restant van de lening kunnen voldoen.

Vraag aan de provincie Utrecht is garant te staan voor de restschuld.

4. Redenen voor de garantstelling van de provincie

De provincie draagt geen verantwoordelijkheid voor de ontstane situatie bij de Berg en Boshschool. Toch is GS van mening dat er argumenten zijn om de gemeente Houten bij te springen. De grondslag wordt gevormd door de provinciale taak voor de jeugdzorg.

1. De gemeente Houten heeft het aangedurfd een vernieuwend concept daadwerkelijk vorm te geven. Dit concept pas bij de visie van de provincie om jeugdzorg te bieden, dicht bij het lokale veld. De specialistische zorg voor de jeugd (MKD) is daar een onderdeel van. Deze wordt in Houten geboden door de zorgaanbieder Trajectum waarbij de provincie zorgtrajecten inkoopt. De provincie heeft er belang bij dat deze initiatieven doorgang vinden. Zij ijvert ook in het programma UJC voor deze aanpak.
2. De acute problematiek op het gebied van de provincie Utrecht vroeg om een snelle oplossing waarbij de mogelijkheid zich voordeed te laten zien dat de drie betrokken overheden samen snel met een oplossing kunnen komen.

5. Financiën

Met het afgeven van een garantie aan de gemeente Houten voor het restant van de lening loopt de provincie een financieel risico. Immers, als na 10 jaar Trajectum het huurcontract niet verlengt of de Berg en Boshschool niet zelf uitbreidt, komen er geen extra middelen binnen om het restant van de lening (€ 369.000) aan de gemeente Houten af te lossen. Binnen het eigen beleidsveld (jeugd/onderwijs) is dit risico financieel niet op te vangen. Het risico zal daarom moeten worden opgenomen in de risicoparagraaf van de provincie en doet daarmee een beroep op het weerstandsvermogen.

Het financiële risico kan worden beperkt door bepaalde voorwaarden aan de af te geven garantie te verbinden. Mogelijke voorwaarde is dat er alleen aanspraak op de garantie kan worden gemaakt als de huidige unieke vorm van breed en passend onderwijs – met daarbinnen een duidelijk aandeel van specialistische jeugdzorg - tegen de tijd van aanspraak maken nog steeds wordt geboden op de Berg en Boshschool.